

Vrijdag 22 januari 2021
9.30 tot 15.00 uur

Workshop studiedag 22 januari 2021 NGVO

Autonomie en sturing tijdens een crisis.

Slagvaardigheid- rechtszekerheid-
verantwoordelijkheid- zware inbreuken-
gelijkheid- regie-

Kennismaking

Wim Timmer
Jan Veringa

Dylan Couck

Agenda

- Techniek van deze bijeenkomst
- Korte toelichting op de ervaringen in Vlaanderen door Dylan Couck
- Korte toelichting op de ervaringen in Nederland door Jan Veringa
- Nieuwe bestuurlijk-juridische fenomenen
- Debat n.a.v. stellingen
- Afronding

Presentatie Dylan Couck

Kroniek van bestuurlijke en juridische besluitvorming over Onderwijs en Covid-19 in Nederland

Maart-april 2020: De intelligente lock-down

“besloten dat er vanaf 16 maart 2020 tot en met 6 april 2020 geen onderwijsactiviteiten en geen opvang geboden mogen worden in onderwijsinstellingen en verblijven voor kinderopvang en gastouderopvang met enkele uitzonderingen die hierna worden beschreven.

De locaties kunnen, en moeten waar nodig, wel gebruikt worden voor:

- de organisatie van onderwijs op afstand, waarbij studenten en leerlingen via een (digitaal) medium onderwijs krijgen in de thuissituatie;*
- de (nood)opvang van kinderen van ouders die werken in cruciale beroepen of voor vitale processen, zoals beschreven op www.rijksoverheid.nl. De noodopvang wordt georganiseerd door gemeenten, ondersteund door de Vereniging Nederlandse Gemeenten*
- de organisatie van toetsing en examens, mits zorgvuldige maatregelen zijn getroffen om het risico van besmetting te beperken.....”*

Maart-april 2020: De intelligente lock-down -2

Besluit sluiting m.i.v. 16 maart genomen door minister van Volksgezondheid.

- In overeenstemming met de minister van Onderwijs;
- Na een weekend van intensief overleg met de onderwijsorganisaties;
- Terwijl aanvankelijk (nog op 12 maart) het kabinet van plan was het onderwijs open te houden;
- Er was veel druk vanuit scholen, ouders, leraren om het onderwijs te sluiten.

Maart-april 2020: De intelligente lock-down -2

Verruiming van onderwijsmogelijkheden aan
“kwetsbare leerlingen”:

Besluit van de minister van Volksgezondheid
van 23 maart 2020:

“...opdracht om een extra uitzondering te hanteren.

Het gaat om de kleinschalig georganiseerde begeleiding van leerlingen voor wie vanwege bijzondere problematiek of moeilijke thuissituatie maatwerk nodig is. Op basis van een lokaal vastgestelde procedure tussen gemeenten en betrokken onderwijsinstellingen, met betrokkenheid van o.a. Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en jeugdinstanties, wordt bepaald voor wie dit maatwerk nodig is.”

Versoepelingen vanaf 11 mei 2020

- Basisonderwijs gedeeltelijk open vanaf 11 mei
- Voortgezet onderwijs gedeeltelijk open vanaf 2 juni
- organisatorische en hygiëne regels om het besmettingsrisico zo beperkt mogelijk te houden zijn in het “Protocol opstart basisonderwijs” afgesproken tussen de organisatie van schoolbesturen (de PO-raad), de vakbonden, schoolleiders en ouderorganisaties.
- De overheid heeft er bewust voor gekozen om geen formele rol te hebben in dit soort protocollen, die in de weken erna voor allerlei sectoren weer tot opstart van activiteiten hebben geleid.

Na de zomervakantie

- Vanaf de zomer zijn er op het onderwijs aanvankelijk geen specifieke beperkende Covid-19 maatregelen meer van toepassing.
- Voor de generiek geldende 1,5 meter afstand maatregel is er een uitzondering voor het primair en voortgezet onderwijs. De praktijk is dat primair en voortgezet onderwijs zo veel mogelijk weer “fysiek” onderwijs geven.
- Het middelbaar beroepsonderwijs probeert binnen de organisatorisch mogelijkheden die de 1,5 meter regel biedt leerlingen zo veel mogelijk “fysiek” les te bieden, en loopt tegen een ernstig probleem van een tekort aan stageplaatsen aan.
- Hogescholen en universiteiten geven i.h.a. afstandsonderwijs, m.u.v. onderwijsvormen en toetsing waar fysieke aanwezigheid belangrijk is.

De tweede/derde golf

- Vanaf 1 december 2020 geldt voor personeel, leerlingen en studenten in het onderwijs, m.u.v. het primair onderwijs, een wettelijke verplichting tot het dragen van een mondkapje.
- Vanaf 16 december 2020 al het live onderwijs weer gesloten, m.u.v. onderwijs voor kwetsbare leerlingen, examenkandidaten en voor het afnemen van examens.
- Aanvankelijk leek deze sluiting op een verlengde Kerstvakantie, maar inmiddels duidelijk dat de situatie tenminste tot 8 februari 2021 doorloopt.
- Maatregelen inmiddels gebaseerd op de Tijdelijke wet maatregelen covid-19 en vastgelegd in de Tijdelijke regeling maatregelen covid-19:

Artikel 6.10. Verrichting onderwijsactiviteiten van 16 december 2020 tot en met 17 januari 2021

1. *Het is verboden met ingang van 16 december 2020 tot en met 17 januari 2021 onderwijsactiviteiten te verrichten in onderwijsinstellingen.*
2. *Het eerste lid geldt niet voor:*
 - a. *afstandsonderwijs;*
 - b. *praktijkgerichte onderwijsactiviteiten;*
 - c. *onderwijsactiviteiten voor leerlingen in een examenjaar en het houden van schoolexamens in het voorexamenjaar;*
 - d. *het houden van examens, tentamens en toetsen in instellingen voor beroepsonderwijs en instellingen voor hoger onderwijs*
 - e. *het begeleiden van leerlingen en studenten in een kwetsbare positie;*
 - f. *het begeleiden van leerlingen van instellingen voor primair onderwijs met een ouder of voogd die werkt in een cruciaal beroep als bedoeld in bijlage 1.*

Nieuwe bestuurlijk-juridische fenomenen

- Aanwijzingen
- Noodverordeningen
- Servicedocumenten
- Protocollen
- Generieke afwijking van onderwijsregelgeving op grond van overmacht

Verschillen of overeenkomsten Vlaanderen en Nederland?

Vrijheid van onderwijs?

Recht op onderwijs?

Gelijke kansen?

Omgang met bestaande regelgeving?

Soft-law vs. Noodwetten?

Examens, toetsen evaluaties?

Besturen in coronatijden
Autonomie en sturing tijdens en na de crisis

Stelling 1: Onderwijswetgeving mag en moet worden gepasseerd als er sprake is van een algemeen erkende crisissituatie.

Besturen in coronatijden
Autonomie en sturing tijdens en na de crisis

Stelling 2: Tijdens een gezondheids crisis is de vrijheid van onderwijs ondergeschikt aan de bescherming van de volksgezondheid.

Besturen in coronatijden

Autonomie en sturing tijdens en na de crisis

Stelling 3: Schoolbesturen moeten hun eigen verantwoordelijkheid nemen en niet de sturing en de ondersteuning van de overheid afwachten.

Besturen in coronatijden

Autonomie en sturing tijdens en na de crisis

Stelling 4: Het hoger onderwijs kan leren van het funderend (leerplichtig) onderwijs over het zo goed benutten van de vormen van hybride onderwijs (contact- en afstandsonderwijs en blended learning).

Besturen in coronatijden
Autonomie en sturing tijdens en na de crisis

Stelling 5: De Vlaamse draaiboeken kunnen een voorbeeld zijn voor de Nederlandse situatie.

Besturen in coronatijden
Autonomie en sturing tijdens en na de crisis

Stelling 6: In het vaccinatieprogramma moeten onderwijsgeevenden een prioritaire positie krijgen omdat de overheid alles in het werk moet stellen om het recht op onderwijs, dat door de crisis al veel te lijden heeft gehad zo goed mogelijk te garanderen.

Besturen in coronatijden

Autonomie en sturing tijdens en na de crisis

Stelling 7: De ervaringen die in het onderwijs zijn opgedaan met de corona-crisis bevestigen de waarde van onderwijsstelsels met een grote autonomie op school- en leraarsniveau.

Besturen in coronatijden
Autonomie en sturing tijdens en na de crisis

Stelling 8: De overheden of de werkgevers dienen te voorzien in noodopvang voor kinderen van ouders in cruciale/vitale beroepen zodat scholen en leerkrachten zich kunnen focussen op de kernopdracht van het geven van (afstands)onderwijs aan **alle** leerlingen.

Besturen in coronatijden
Autonomie en sturing tijdens en na de crisis

Stelling 9: Bestaande wet- en regelgeving moet na de crisis gecheckt worden op weerbaarheid en aanpassingsvermogen bij nieuwe crisissituaties.

Besturen in coronatijden
Autonomie en sturing tijdens en na de crisis

Stelling 10: Het is onwenselijk om de medezeggenschap van ouders, personeel en andere betrokken groepen in een crisissituatie te beperken.

Besturen in coronatijden

Autonomie en sturing tijdens en na de crisis

Stelling 11: Het langdurig afwijken van onderwijsregelgeving op grond van de overmacht die de crisis veroorzaakt is ongewenst en leidt tot rechtsonzekerheid.

Besturen in coronatijden
Autonomie en sturing tijdens en na de crisis

Stelling 12: Bestaande wet- en regelgeving moet na de crisis gecheckt worden op mogelijkheden om onderwijsinstellingen meer autonomie en wendbaarheid toe te kennen.

Besturen in coronatijden
Autonomie en sturing tijdens en na de crisis

Stelling 13: De coronacrisis heeft zowel in Vlaanderen als in Nederland de problematiek van de (on)gelijke kansen hoger/kwetsbare leerlingen op de politieke agenda gezet. Dit biedt kansen om werkelijk verbetering te realiseren.

Besturen in coronatijden
Autonomie en sturing tijdens en na de crisis

Stelling 14: Er zijn de facto geen grote verschillen in de bestuurlijk-juridische aanpak van de coronacrisis in het onderwijs tussen Vlaanderen en Nederland.

Besturen in coronatijden

Autonomie en sturing tijdens en na de crisis

Stelling 15: Door de crisis is de afhankelijkheid van de maatschappij, maar zeker van universiteiten en andere onderwijsinstellingen van commerciële digitale giganten verder toegenomen. De (supranationale) overheden moeten snel met maatregelen komen om de balans te herstellen.

Besturen in coronatijden
Autonomie en sturing tijdens en na de crisis

Stelling 16: Het is wel gebleken dat, als het moet, de overheid snel en adequaat kan inspelen op noodsituaties.

Hartelijk dank voor uw deelname.

Wij wensen ons allen een gezond herstel uit deze crisis en hopen dat wij veel van de crisis zullen leren!